

Wrzesińskie powiatowe silva rerum

„Silva rerum” znaczy dosłownie „las rzeczy”, a w rozumieniu stosowanym od kilku wieków oznacza zbiór rozmaitych wiadomości albo utworów różnej treści. W dawnej Polsce nazwą „silva rerum” określano księgę domową lub rodzinną, w której członkowie bliższej i dalszej rodziny oraz goście dorywczo i okazjnie w różnej formie zapisywali, czy nawet komentowali, ważne i mniej ważne wydarzenia, głównie rodzinne. Do takiej właśnie formy nawiązuje prezentowane tutaj „silva rerum”, które powstało jako zbiór różnych wiadomości zamieszczonych na łamach „Orędownika Wrzesińskiego” w latach 1920-1939.

Dzieci (7)

1920 (czerwiec-lipiec)

Z dniem 20 czerwca br. przybędzie do Wrześni 70 **dzieci z kresów białoruskich i Wilna**. Dzieci te z powodu kilkuletniej wojny żyły w wielkim niedostatku, biedzie i nędzy, przez co na zdrowiu strasznie ucierpiały. Czerwony Krzyż tutejszy zajmie się tymi dziećmi i umieści je pod dozorem 5 siostr Rodziny Marii w szkole katolickiej, aby odzyskały siły, pokrzepiły się na duchu i poratowały swe bardzo nadwątłone zdrowie. Dzieci te, przeważnie biedne sieroty, których rodzice zginęli podczas wojny, przechodziły ciężkie chwile tułaczki i głodu, biedy bez ojca i matki. Zwracamy się zatem do ofiarności szanownych obywateli w imię Chrystusa, który tak gorąco nawołuje nas do okazania miłości i niesienia pomocy sierotom.

Zapowiedziana partia dzieci kresowych przybyła do Wrześni i umieszczona została w salach szkoły powszechnej pod opieką siostr przybyłych z diatwą. Opiekę na dziećmi objął Czerwony Krzyż wrzeński, który zwraca się do społeczeństwa z prośbą o doraźną pomoc w naturze. By mógł odżywiać dzieci dostatecznie potrzeba mięsa, zboża, mąki, ziemniaków oraz innych warzyw i owoców. Kto nie może pomóc w naturze, niechaj da gotówkę na zakup najpotrzebniejszych towarów.

1921 (sierpień)

Dzieci kresowe. W niedzielę 21 sierpnia dzieci kresowe (przebywające we Wrześni na kolonii – rekonwalescencji doświadczonych przez wojnę i biedę polskie dzieci z Kresów Wschodnich) w sali Ogrodu Różanego urządziły pożegnalne przedstawienie. Zysk z przedstawienia przeznaczony na dzieci po poległych z miasta i powiatu. Wobec tak szlachetnego celu prosimy o liczne przybycie.

1925 (czerwiec)

Ratujemy **dzieci polskich rodzin w Niemczech** przed zupełną germanizacją. Podczas miesięcy lipca i sierpnia przybędzie do Wrześni 30 dziewczynek z Niemiec. Rodzice tych dziewczynek to jak my Polacy – katolicy, którzy kiedyś poszli za chlebem do Niemca, a dzieci ich pod wpływem szkoły pruskiej i otoczenia giną stopniowo w morzu germanizmu. Czas największy ratować biedne te istoty od zupełnego zniemczenia, od protestantyzmu. Dzie-

czynki te umieszczone będą pod troskliwą i staranną opieką w Szkole Powszechnej, odżywiane również tamże drogą ofiarności obywateli dobrej woli z miasta i powiatu. Podczas gier, zabaw i wycieczek niech biedne te dzieci odzyskają język ojczysty, niech pokochają strony rodzinne swych rodziców i uznają Polskę jako swą jedyną i prawdziwą ojczyznę. Przygarnijmy dzieci te chętnie i szczerze do siebie, otulmy je ciepłem uczucia, a wyniosą one wtenczas i Polskę najkorzystniejsze wrażenia i najmilsze wspomnienia, pokochają gorącym sercem swą odzyskaną ojczyznę i staną się w przyszłości nierozdzielną częścią narodu polskiego.

1931 (czerwiec)

Program obchodów **Dnia Dziecka**. W niedzielę, dnia 7 czerwca 1931, godzina 9.15 zbiórka przed Szkołą Powszechną, po czym wymarsz z orkiestrą na uroczyste nabożeństwo, w którym obowiązkowo winny wziąć udział dzieci od 6 do 14 roku życia. Godzina 13, zbiórka wszystkich szkół na stadionie miejskim i przemarsz z muzyką przez miasto (małe dzieci na umajonych wozach drabinastych). Po powrocie na stadion gry i zabawy, wycieczki samochodami i powózkami w okolice Wrześni, podwieczorek dla dzieci, gry szczęścia, karuzela, huśtawka, loteria fantowa (bezpłatna dla dzieci), tańce, śpiewy, strzelanie do tarczy. Bufet na miejscu. W czasie zabawy koncertują orkiestry 68 pp i gimnazjalna. Wstęp na stadion dla dorosłych 20 groszy, dla dzieci bezpłatny.

1933 (czerwiec)

Zbliża się dzień uroczysty **I Komunii św.** W dniu tym pragnieniem wszystkich rodziców jest, by dzieci ich do tego aktu uroczystego nie tylko przygotowane, ale i odpowiednio ubrane były. Niestety nie wszyscy tę możliwość mają. Przystępuje do I Komunii św. wiele dzieci ubogich i dzieci bezrobotnych, którzy ze swych zarobków ledwie rodzinę wyżywić mogą. Zgłoszonych w Towarzystwie jest dotąd 27 chłopców i 18 dziewcząt. Pomóc im chcemy i musimy mimo naszej pustej kasy. Zwracamy się przeto z gorącym apelem i serdeczną prośbą do całego społeczeństwa, które prośbie naszej nigdy nie odmówiło, aby przyczyniło się bądź datkami pieniężnymi lub niepotrzebnymi ubraniami, bielizną i obuwiem do ubrania dzieci. Wiemy, że społeczeństwo w ostatnim czasie jest ogromnie obciążone, mimo to ufamy, że

Balik dziecięcy

znajdą się jeszcze jednostki, które będą mogły na cel tak wzniosły i zbawienny ofiarę złożyć i dopomóc do utrwalenia w sercach swych dzieci przekonania, że Opatrzność Boża nad nimi czuwa.

1935 (sierpień)

Kolonie złożone z 60 dziewczynek w dwu turnusach przez łącznie prawie 7 tygodni odbyły się w Bursie Gimnazjalnej. W pierwszym turnusie było 30 dziewczynek z Wrześni, m.in. z rodzin bezrobotnych, pozostających pod opieką wrzeńskiego Towarzystwa św. Wincentego a Paulo (założone 1884). Drugi turnus przyjechał z Poznania, m. in. z Towarzystwa Kolonii Wakacyjnych i Stacji Sanitarnych „Stella” (założone 1896). W czasie pobytu dzieci przybrały na wadze i wypoczęły. Opiekunką kolonii była Maria Pacyńska z Wrześni, sprawami organizacyjnymi zajmowała się Jadwiga Szyfterowa z Gutowa Wielkiego, hojną ofiarodawczynią w naturaliach i gotówce była Zofia Żychlińska z Gorazdowa oraz panie z Towarzystwa Ziemianek (założone 1911), cukier podarowała wrzeńska Cukrownia. Burmistrz Wacław Sołtysiak zapewnił darmowe kąpiele w miejskich łazienkach na Lipówce oraz bezpłatne użycie wody w Bursie. Opiekę medyczną zapewniali lekarze Marian Barciszewski, Maurycy Mitelstaedt i Florian Uliaszewski.

Marian Torzewski

Grupa dzieci na terenie Ogródków Działkowych przy ul. Ogrodowej we Wrześni, ok. 1937

Kolonie letnie chłopców Polonii z Niemiec we Wrześni, lipiec – sierpień 1925